Stichting de Vrolijkheid

Eerste hulp bij Vrolijk-heid

Kwaliteitskader voor de coördinatie van Vrolijke programma's

Inhoud

7. Introductie
11. Doelgroep
14. Missie & Visie
16. Doelstellingen
18. 5 V's
26. Kunst
30. Diversiteit
33. Vrijwilligers
37. Programma
53. Landelijke ondersteuning

Stichting de Vrolijkheid

Stichting de Vrolijkheid, voluit Nationale Stichting ter bevordering van Vrolijkheid, is een netwerk van professionele kunstenaars, theatermakers en musici. Samen met een bonte stoet vrijwilligers, kinderen, jongeren en ouders worden creatieve activiteiten op het azc gerealiseerd. Dans, theater, muziek, nieuwe media en beeldende kunst vormen het instrument om verhalen vorm te geven. Vrolijke ruimtes vormen vrijplaatsen om zelfvertrouwen en talent te ontwikkelen. Om een ervaring op te doen die een leven lang van toegevoegde waarde kan zijn. Om even onbekommerd jong te zijn op een plek waar weinig ruimte is voor zorgeloosheid.

1. Introductie

Welcome
ترحيب
bienvenue
خوش آمدی
dobrodošli
добро пожаловать
bienvenida
歡迎
Բարի գալուստ
karşılama
welkom!

Welkom

Als jij dit leest ben je waarschijnlijk programmacoördinator bij de Vrolijkheid. Dat is misschien wel de leukste taak die je ooit hebt vervuld. Je gaat een creatief programma voor kinderen, jongeren en ouders coördineren op een asielzoekerscentrum. Misschien begrijp je al heel goed wat dit betekent, maar misschien nog niet helemaal. Geen zorgen. Dit document is bedoeld om praktisch inzicht te bieden in de dagelijkse manier van werken bij Stichting de Vrolijkheid en de wijze waarop dit werk zich verhoudt tot de missie, visie en kernprincipes van de organisatie. In dit document wordt beschreven wat de uitgangspunten van het werk zijn, hoe werkprocessen, projecten en activiteiten er in de praktijk uitzien en hoe de kwaliteit van het werk zo goed mogelijk kan worden geborgd.

Hoe doe je dat?

De Vrolijkheid vindt het belangrijk om de kernprincipes van de organisatie om te zetten in praktische handvaten die tijdens het dagelijks werk op het azc kunnen worden ingezet. Je werkt op het azc met veel verschillende mensen in diverse samenstellingen en flexibiliteit is hierbij van groot belang. Dit betekent echter niet dat alles geoorloofd is, ‘zolang het maar leuk is’. Om het werken met en voor bewoners van het azc de impact te kunnen laten hebben die de Vrolijkheid nastreeft, is het van belang bewustzijn te ontwikkelen van hoe de kernprincipes van de organisatie gewaarborgd kunnen worden. Zo kan de Vrolijkheid een zo inclusief mogelijke, veilige ruimte blijven voor kinderen, jongeren en hun ouders op het azc, waar de impact van een kunstproject enorm groot kan zijn.

Adem in adem uit

Dit lijkt misschien een ingewikkelde opdracht. Maar Eerste hulp bij Vrolijkheid is er niet op gericht om strikte regels te formuleren. Het dient te worden gelezen als een open document waarin een aantal richtlijnen, lessen en ervaringen zijn opgenomen die je kunnen helpen om je werk zo goed mogelijk te doen. Dit document wil de randvoorwaarden benoemen waarbinnen je de ruimte en vrijheid krijgt om invulling te geven aan je eigen werk en het werk van je teamleden. Voel de vrijheid en vier de Vrolijkheid!

2. Doelgroep

Jonge bewoners van azc's?

Waarom ook alweer? Omdat een op de twee mensen die naar Nederland vlucht jonger dan vijfentwintig jaar oud is. Jonge mensen die volop in ontwikkeling zijn en veel behoefte hebben aan stabiliteit, veiligheid en continuïteit. Leven en opgroeien in asielzoekerscentra kan een serieuze bedreiging vormen voor de (psychosociale) gezondheid. De onvoorspelbare asielprocedure en de vele verhuizingen zorgen voor een gevoel van onzekerheid en spanning. De Vrolijkheid vindt dat deze kinderen en jongeren het recht hebben om op te groeien in een veilige omgeving met ruimte en mogelijkheden voor zelfexpressie. De Vrolijkheid zet zich om deze reden primair in voor kinderen en jongeren in Nederlandse asielzoekerscentra. Kunstenaars uit het Vrolijke netwerk bieden deze kinderen en jongeren nieuwe ervaringen om hun veerkracht te versterken. Hierbij wordt structureel samengewerkt met de ouders. De Vrolijkheid spreekt jonge bewoners aan op hun talenten en dromen en zorgt ervoor dat hier uiting aan kan worden gegeven. Prikkeling van de creatieve vermogens van kinderen draagt sterk bij aan een gezonde psychosociale en culturele ontwikkeling. Structurele aanwezigheid van een vaste groep kunstenaars en vrijwilligers biedt de veiligheid die zo hard nodig is.

'Vluchtelingen' bestaan niet

Kinderen die opgroeien in een azc worden door de buitenwereld regelmatig gezien als 'vluchtelingenkind': hun identiteit wordt veelal gereduceerd tot het zijn van vluchteling alleen. Dat deprimeert en beschadigt de ontwikkeling. Want vluchteling-zijn is een situatie, niet wie je bent. De Vrolijkheid vindt dat bewoners van azc's moeten worden gezien voor wie zij zijn. Individuen vol veerkracht en talent. De Vrolijkheid erkent de complexe identiteiten van mensen. Omdat het benoemen van zo'n grote en diverse groep mensen als 'vluchteling' geen recht doet aan deze complexe identiteiten kiezen wij ervoor om niet te spreken over 'vluchtelingen' maar over bewoners van azc's of azc-bewoners.

3. Missie & Visie

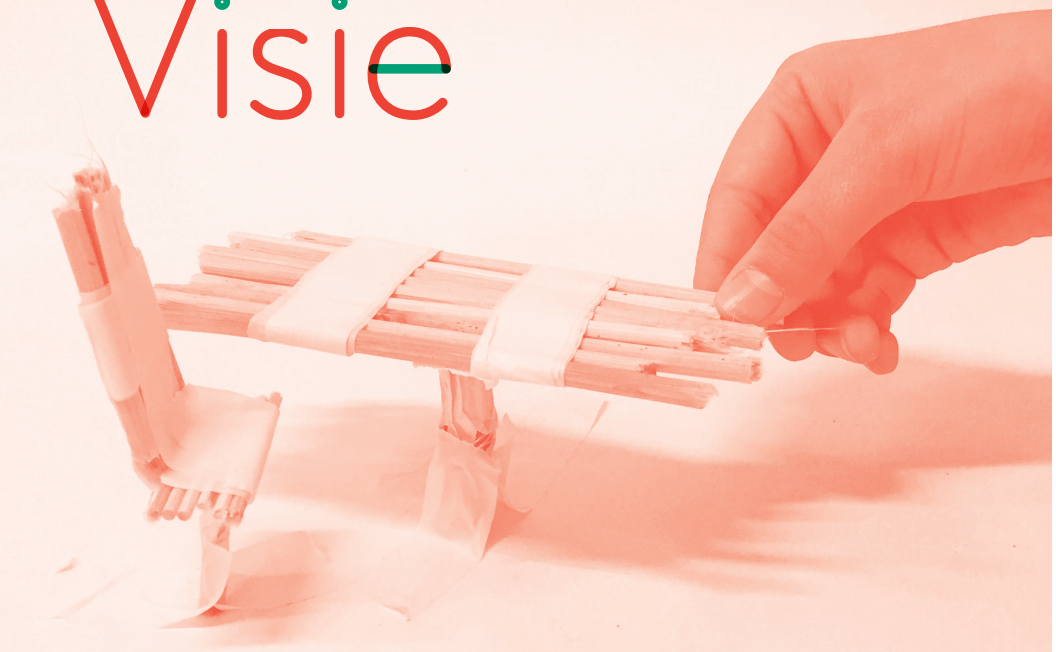

Missie?

De Vrolijkheid investeert met kunst in de ontwikkeling en empowerment van kinderen, jongeren en hun ouders in asielzoekerscentra.

Visie?

De Vrolijkheid acht de samenleving verantwoordelijk voor het welkom heten van jonge mensen in de asielopvang en geeft zelf het voorbeeld door met hen in contact te treden, op gelijkwaardige basis samen te werken en nieuwe verbindingen te leggen. Zo dragen we bij aan de inclusie van jonge azc-bewoners in de Nederlandse samenleving. De Vrolijkheid streeft ernaar het leven in asielzoekerscentra voor jonge bewoners minder schadelijk te maken. Alle kinderen zijn levenskunstenaars. De Vrolijkheid wil jonge azc-bewoners de ruimte bieden dat te blijven, waar zij zich na hun tijd in het azc ook zullen vestigen. De Vrolijkheid stelt zich ten doel om op structurele basis samen met kinderen, jongeren en hun ouders die in azc's wonen dans, theater, muziek, (nieuwe) media en beeldende kunst te maken om zo ruimte en omstandigheden te scheppen die stimuleren dat veerkracht versterkt wordt en talenten tot bloei komen.

4. Doel-stellingen

Waar?

Tot 2020 in minimaal 30 azc's. In door het COA (Centraal Orgaan Asielopvang) ter beschikking gestelde ruimtes die een functie hebben als safe space en atelier.

Hoe?

Door wekelijks op een vast moment met een kunstenaar workshops te realiseren in onder meer de disciplines muziek, dans, theater, beeldende kunst, spoken word, film, fotografie en (nieuwe) media. Er wordt gewerkt volgens de vijf V's, de kernprincipes van de organisatie.

Wie?

Met kinderen t/m 14 jaar, kinderen met hun ouders en jongeren van 15 t/m 25 jaar, ingedeeld in verschillende leeftijdsgroepen. De activiteiten worden samen met kunstenaars en vrijwilligers van binnen en buiten het azc georganiseerd, waaronder de ouders van jonge azc-bewoners.

Waarom?

Omdat we zo voor jonge azc-bewoners bijdragen aan het vinden en vergroten van eigen kracht en capaciteiten, het ontdekken van dromen en het tot wasdom brengen van talenten, het vergroten van eigenwaarde en zelfvertrouwen.

5. De 5 V's

I. Vrolijkheid

II. Veiligheid

III. Vertrouwen

IV. Verhaal

V. Veerkracht

Ieder azc is anders

De bewoners verschillen, de workshopleiders en vrijwilligers verschillen, evenals programmacoördinatoren. Deze verschillen vormen de kracht van de Vrolijkheid. Wat verbindt al deze verschillende plekken en mensen in het Vrolijke netwerk met elkaar? Vrolijke kunstenaars, vrijwilligers en coördinatoren signaleerden al jaren geleden dat vastomlijnde methodieken geen recht deden aan de complexe en diverse context van het azc. Het ontwikkelen van talenten van kinderen en jongeren in een azc vraagt om een speciale aanpak. Een aanpak die specifiek genoeg is om de kwaliteit van de projecten te kunnen waarborgen en flexibel genoeg om de diversiteit aan mensen en werkwijzen te kunnen blijven waarderen.

Op basis van dit idee werden vijf kernprincipes vastgesteld die als uitgangspunt dienen voor alle Vrolijke activiteiten, de vijf V's. Op basis van deze vijf V's worden alle projecten en programma's van de Vrolijkheid ontworpen en geëvalueerd.

De vijf V's overlappen gedeeltelijk en dienen meer als richtlijn dan als vastomlijnd kader of methode. Om nog duidelijker te maken wat wordt bedoeld met de V's, volgt onder iedere beschrijving een opsomming van enkele voorbeelden van wat er wel en niet wordt verstaan onder een van de V's. Deze voorbeelden zijn niet sluitend en er zijn vast nog veel andere voorbeelden toe te voegen.

I. Vrolijkheid

is het uitgangspunt en de kern van de organisatie. Iedereen heeft recht op vrolijkheid en zorgeloosheid. Een azc is geen vrolijke plek voor jonge bewoners. Binnen de activiteiten van de Vrolijkheid wordt ingezet op een positieve dynamiek en op deze manier ontstaan onvergetelijke momenten. Door middel van kunstzinnige interventies draagt de Vrolijkheid bij aan het bouwen van positieve herinneringen. Iedere workshop moet voor de kinderen, jongeren en ouders een bijzonder moment zijn.

Wat is vrolijkheid?

Energie, humor en een positieve houding. Vermogen om jezelf en anderen te verwonderen. Niet bang om out of the box te denken en te spelen. Bevlogen, passievol en vol plezier. Het vermogen om een 'wij' gevoel te creeren in een groep. Een Vrolijke ruimte waar niet bezuinigd is op de materialen en aankleding. Sfeer maken. Risico nemen. Fouten maken mag. Je eigen talenten delen. Gek doen. Lichtheid. Flexibiliteit.

~~Wat is vrolijkheid niet?~~

~~Een strenge, stijve 'juf' of 'meester' als workshopleider. Een schoolse structuur zonder ruimte voor inbreng van kinderen en jongeren. Een workshop met gebrek aan materialen. Een formele sfeer. Straffen en belonen. Geen ruimte voor speelsheid, herrie of beweging.~~

II. Veiligheid

is niet vanzelfsprekend op een azc. De Vrolijkheid probeert dit tekort aan veiligheid aan te vullen door het bieden van continuïteit, een duidelijke structuur in het programma, een (zoveel mogelijk) vast team vrijwilligers en kunstenaars en een zorgvuldig ingerichte, Vrolijke ruimte. Deze ruimte is een plek waar iedereen graag komt en zich prettig en gezien voelt. Door op vaste momenten aanwezig te zijn en te werken in workshops met een duidelijk begin en einde, weten kinderen en jongeren wat ze kunnen verwachten en krijgen ze ruimte om zichzelf te zijn en zichzelf te laten zien. De mensen in Vrolijke teams, herkenbaar aan de Vrolijke T-shirts, zijn een belangrijk onderdeel van deze veilige ruimte.

Wat is veilig?

Een duidelijk begin en einde voor iedere activiteit. Werken in kleine groepen. Vrijwilligers en workshopleiders die de persoonlijke behoeften en grenzen van jonge en volwassen bewoners herkennen en respecteren. Een plek waar iedereen gelijk is en ieder individu wordt gezien en gewaardeerd. Er wordt goed naar elkaar geluisterd en iedereen mag een bijdrage leveren. De workshopleider straalt rust en vertrouwen uit, werkt goed samen met de vrijwilligers en heeft overzicht. Er is ruimte voor spontane ideeën, binnen de vooraf afgesproken kaders van de workshop. Er is ruimte voor verdriet, enthousiasme of boosheid, zonder dat het uitmondt in straf of een therapiesessie. Er is ruimte en waardering voor verschillen.

~~Wat is niet veilig?~~

~~Onduidelijkheid over wat de bedoeling is van een workshop. Kinderen in verschillende leeftijden die ongezien de ruimte in- en uitwandelen. Het knuffelen en op schoot trekken van kinderen. Het opdringen van ideeën aan jonge en volwassen bewoners. Werken in een kale, onpersoonlijke ruimte. Een kind dat aan iets gewerkt heeft, maar dit niet kan of mag laten zien aan het einde van de workshop. Het (laten) straffen van kinderen. Het ongewenst (door)vragen naar het (vlucht)verleden van bewoners, jong of oud. Kinderen laten tolken voor hun ouders. Iedereen moet hetzelfde doen op dezelfde manier en er is geen ruimte voor verschillen.~~

III. Vertrouwen

in anderen is iets dat veel mensen verliezen tijdens een asielprocedure. Het aangaan van gelijkwaardige vertrouwensrelaties met andere bewoners, vrijwilligers en workshopleiders, herstelt het vertrouwen in de omgeving. Jonge bewoners van azc's kunnen dit vertrouwen ontwikkelen, als zij steun vanuit hun directe omgeving ervaren, oprechte waardering ontvangen en weten dat mensen uit Vrolijke teams er voor ze zijn en beloften nakomen. De medewerkers van de Vrolijkheid streven naar een gelijkwaardige samenwerking met de bewoners van azc's. Een hulpverleningsrelatie draagt het risico in zich om ongelijkwaardig te zijn (helper en slachtoffer), daarom is hulpverlening nadrukkelijk geen onderdeel van het werk van de Vrolijkheid.

Wat is vertrouwen?

Het beste van de ander verwachten. Durven loslaten. Vertrouwen geven is vertrouwen krijgen. De overtuiging dat iedereen ergens goed in is en iedereen een waardevolle bijdrage kan leveren. Als het vandaag niet lukt, lukt het een andere keer wel. Het geven van complimenten en vieren van grote en kleine successen. Kinderen en jongeren die zich kunnen identificeren met Vrolijke teamleden. Afspraken nakomen. Het respecteren van de rol en positie van ouders.

~~Wat is vertrouwen niet?~~

~~Alles tot in de puntjes willen regelen. Overal bovenop willen zitten en willen bepalen. De rol en positie van ouders negeren. Het werken met 'witte' teams en gebrek aan rolmodellen. Geen bewoners in Vrolijke teams betrekken. Betuttelen, medelijden hebben en willen 'helpen' van bewoners. Een gebrek aan uitdaging bieden, iedereen op hetzelfde niveau laten werken. Denigrerende toon bij het praten met bewoners, jong of oud. Boos worden als er geen Nederlands wordt gesproken. Werken met kapotte, vieze of slechte materialen. Het negeren van inbreng van bewoners omdat het niet past bij het plan. Beloftes niet nakomen.~~

IV. Verhaal

staat bij de Vrolijkheid voor kunst. Het vertellen van verhalen via uiteenlopende kunstvormen vormt de kern van de werkwijze van de Vrolijkheid. Iedereen heeft recht op een eigen verhaal en ieder verhaal verdient aandacht. Herkenning en erkenning van de verhalen van kinderen en jongeren is van groot belang. Elk verhaal heeft bestaansrecht: dit kan een vluchtverhaal zijn, maar ook een droom of fantasieverhaal. De Vrolijkheid biedt deze verhalen een podium, wat dit verhaal of podium ook is.

Wat is verhaal?

Luisteren en inspireren tot vertellen. Kleine verhalen zien en herkennen. Het verbinden van losse verhalen en elementen tot een kunstwerk. Een kunstenaar die het eigen verhaal ook een rol laat spelen. Een mooie film kijken met jongeren om vervolgens zelf filmpjes met ze te gaan maken. Een presentatiemoment, klein of groot, met volmaakte aandacht voor alle gemaakte kunstwerken, films, theaterstukken, muziek enz.

~~Wat is verhaal niet?~~

~~Uithoren. Knutselen of voetballen is ook goed zolang het maar leuk is. Activiteiten waar geen kunstenaar bij betrokken is. Iedere week films kijken met jongeren zonder doel. Veel praten en weinig luisteren. Geen verbinding tussen de losse creatieve uitingen in een workshop. Geen presentatiemoment voor de jonge makers om hun werk te vertonen.~~

V. Veerkracht

van kinderen en jongeren is de motor van de Vrolijkheid. Iedereen bezit het vermogen om vanuit eigen kracht verhalen vorm te geven. Vooral kinderen bezitten een groot talent om veerkrachtig te zijn. De Vrolijkheid investeert in deze veerkracht van jonge azc bewoners. In plaats van de focus te leggen op problemen en wat er allemaal niet mogelijk is op een azc, kijkt de Vrolijkheid naar aanwezige talenten, ambities en kwaliteiten. Er wordt geïnvesteerd in de positieve en gezonde kant van mensen. De Vrolijkheid benadert mensen vanuit wat zij willen en kunnen en reduceert bewoners van azc's nooit tot 'vluchteling' of 'zielig'. Het aanspreken van talenten geeft vertrouwen en vertrouwen geeft hoop.

Wat is veerkracht?

Het idee dat alles wat je nodig hebt al aanwezig is op het azc. Het investeren in de gezonde, talentvolle en ambitieuze kant van mensen. Projecten aan de personen aanpassen, in plaats van personen willen 'leren' hoe 'het moet'. Inspelen op datgene dat wel goed gaat. De negatieve kanten van het leven en werken op een azc kunnen omzetten in iets positiefs, zoals inspiratie voor nieuwe projecten. Het beste zien in kinderen, jongeren en volwassen bewoners en hier de nadruk op leggen. Durven improviseren. De flexibiliteit en het aanpassingsvermogen van kinderen als voorbeeld nemen. Je eigen vooroordelen en aannames voortdurend bevragen.

~~Wat is veerkracht niet?~~

~~Bewoners van het azc als probleem of slachtoffer zien. Mensen in een vorm of positie willen duwen, zonder te luisteren naar wat zij zelf willen. Het idee dat goede workshopleiders en vrijwilligers zich buiten het azc bevinden. Kinderen die al ouders hebben willen 'opvoeden'. Een azc uitsluitend zien als een deprimerende of moeilijke plek. Aannames doen over bewoners. Een gebrek aan zelfreflectie.~~

6. Kunst

Naast de 5 V's

die de Vrolijkheid heeft geformuleerd in het werken met bewoners op azc's en de projecten die door de jaren heen zijn ontwikkeld, zijn er een drietal belangrijke pijlers waarop het dagelijkse werk van de Vrolijkheid rust: kunst, diversiteit en vrijwilligers.

Kunst

Kunst vormt de kern van alle activiteiten van de Vrolijkheid. Kunst heeft het vermogen om veerkracht te versterken en talent te ontwikkelen. Kunst ontstijgt tijd en ruimte, kunst inspireert. Binnen alle Vrolijke activiteiten werken kunstenaars op een gelijkwaardige manier samen met bewoners. Kunst en creativiteit scheppen ruimte voor het vertellen en ontwerpen van verhalen die recht doen aan de verschillende en veelzijdige belevingswerelden van jonge azc bewoners. Daarnaast weet kunst, door middel van het creatieve proces van scheppen, jonge bewoners te stimuleren hun talenten te ontdekken en ontwikkelen. Kunst biedt ruimte om tijdelijk ergens of iemand anders te zijn, samen iets nieuws te creëren en elkaar aan de hand van een verhaal te ontmoeten.

Hoe werkt kunst?

De kwaliteit van kunstzinnige activiteiten en workshops wordt gewaarborgd door het betrekken van een kunstenaar bij iedere activiteit. Deze kunstenaar, of workshopleider, zorgt ervoor dat er op een mooie, kunstzinnige manier samen wordt gewerkt met bewoners. Het resultaat van een kunstproject of activiteit kan van alles zijn. In de meest concrete zin is het resultaat van een project vaak een kunstwerk: een film, een muziekstuk, een optreden, of iets anders tastbaars. Naast het tastbare resultaat, ligt er heel veel opbrengst in het proces. Een goede samenwerking, sterke banden in het team en een fijne sfeer dragen ook bij aan het resultaat van een project en zijn van belang voor het slagen van een activiteit of project.

De kunstenaar

is verantwoordelijk voor het inhoudelijke concept en het begeleiden van het creatieve proces. Een kunstenaar kan iemand zijn die een kunstopleiding heeft gedaan, maar of iemand geschikt is als kunstenaar bij de Vrolijkheid hangt niet altijd af van diens opleiding of cv. Het is belangrijk dat de kunstenaar in staat is om conceptueel te denken en werken. Hij of zij weet met een overkoepelende blik alle losse verhalen te verbinden tot een mooi eindproduct waar iedereen trots op kan zijn. De Vrolijkheid zet in op zowel een leerzaam en verrijkend proces als een kwalitatief 'goed' einddoel. Een succeservaring ontstaat door het inzetten op een artistiek einddoel, de lat mag best hoog liggen zonder dat dit demotiverend hoeft te werken. De focus op het einddoel of product komt ten goede aan de ernst en diepgang van het werkproces. Het proces en het doel hebben elkaar nodig om beide van kwaliteit en toegevoegde waarde te kunnen zijn.

Impact

is een term die vaak gebruikt wordt wanneer men vragen stelt over het beoogde doel van kunstprojecten in een maatschappelijke context als die van de Vrolijkheid. Het zal niet verrassend zijn dat de impact van de vijf V's niet altijd even makkelijk te meten is. Toch is inmiddels volkomen duidelijk hoe groot deze impact is. In 2014 voerde de Vrije Universiteit Amsterdam voor de Vrolijkheid een onderzoek uit naar de impact van onze activiteiten in azc's. De resultaten zijn te downloaden op de website van de Vrolijkheid. Ook Vrolijke alumni hebben herhaaldelijk publiekelijk uitgesproken hoe het werk van de Vrolijkheid voor hen life changing was. Het is erg belangrijk om deze impact aan de buitenwereld duidelijk te blijven maken door het delen van verhalen. Voor mensen buiten het project – mensen buiten het centrum, fondsen en ander publiek – is tastbaar resultaat heel erg fijn. Zij krijgen niet mee hoe het proces zich heeft voltrokken en hoe er is samengewerkt. Het is een verantwoordelijkheid van Vrolijke teams en de programmacoördinator om dit proces en deze impact zichtbaar te maken in de vorm van beelden en verhalen. Zie dit maar even als de V van Verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheid om beelden en verhalen te verzamelen waarmee we de buitenwereld kunnen inspireren om ons te blijven steunen. Dat is niet alleen goed voor de communicatie, maar vooral ook goed voor de inspiratie!

7. Diversiteit

De belangrijkste reden

waarom de Vrolijkheid zorg wil dragen voor divers samengestelde, lokale teams, is dat de kwaliteit van het werk er beter van wordt. Mannen en vrouwen, jonge mensen en oudere mensen, mensen met en zonder vluchtelingenachtergrond, creatieven en organisatoren. Net zo verschillend en divers als bewoners in asielzoekerscentra zelf. Zonder deze diversiteit mis je een heleboel mensen om contact mee te maken en wordt het moeilijk om iedereen in het azc te bereiken.

Een azc

is een plek waar veel verschillende mensen met uiteenlopende achtergronden, voorkeuren en kwaliteiten 'toevallig' bij elkaar zijn geplaatst. Om recht te doen aan deze diversiteit en activiteiten te ontwikkelen die aansluiten bij de zeer diverse bewoners van een azc, vindt de Vrolijkheid het erg belangrijk dat de Vrolijke teams van medewerkers, kunstenaars en vrijwilligers zelf divers zijn. Diversiteit gaat over meer dan alleen een vluchtelingen- of migratie-achtergrond, maar ook over leeftijd, gender, lichamelijke beperkingen en opleidingsniveau. Het gaat ook over het erkennen van bestaande machts-structuren in de samenleving die een rol spelen bij het samenwerken in 'inclusieve' teams. Deze en andere onderwerpen komen uitgebreid aan bod tijdens de diversiteitstraining binnen het programma van de Vrolijke Academie.

Een team

bestaat voor minstens de helft uit bewoners van het azc. En dat gaat niet vanzelf, dus moet je soms iets langer zoeken onder deze bewoners. De andere helft van het team zal voornamelijk bestaan uit mensen die in de buurt van het azc wonen. Niet alleen zorgt deze mix ervoor dat andere bewoners zich gemakkelijker betrokken voelen bij de Vrolijkheid, ook versterkt de samen-werking tussen bewoners en externe vrijwilligers de gelijkwaardigheid die de Vrolijkheid nastreeft. De Vrolijkheid borgt de gewenste diversiteit landelijk door haar brede en diverse netwerk van bewoners, oud-bewoners en overige vrijwilligers actief betrokken te houden bij de organisatie.

Dan begint het samenwerken

Hoe diverser je team is samengesteld met mensen die op het eerste gezicht veel van elkaar verschillen, hoe meer dat vraagt van iedereen. Aan reflectie en communicatie. Reflectie is durven schaven aan jezelf, het idee dat iemand het anders doet en dat dat ook goed is. Er zijn veel verschillen tussen mensen die in de praktijk wrijving op kunnen leveren. Een veel besproken verschil is bijvoorbeeld het op tijd komen of niet. Alles grondig plannen of op het moment er zijn en improviseren. Veel overleg en vergaderen tot alles besproken is, of liever niet. Dat vraagt communicatie en dat kost tijd. Het gaat om op lange termijn investeren versus op korte termijn gemakkelijk resultaten boeken. Als je het eens bent met elkaar over het doel en de resultaten die je samen wilt bereiken, dan kan er ruimte zijn voor een andere werkwijze, een ander proces dan je gewend bent. En dus is het goed dat alles op tafel komt en diversiteit bespreekbaar wordt gemaakt.

8. Vrijwilligers

De vrijwilligers

in lokale teams zijn de motor van de organisatie en onmisbaar voor de Vrolijkheid. Een groot deel van de vrijwilligers die actief zijn voor de Vrolijkheid zijn bewoners van de verschillende azc's waar de Vrolijkheid werkzaam is. Door geen onderscheid te maken tussen bewoners en niet-bewoners, ontstaan gelijkwaardige samenwerkingen en bijzondere verbindingen. Alle vrijwilligers maken door hun betrokkenheid deel uit van de Vrolijke community. Vrijwilligers kunnen heel verschillend zijn, maar iedereen werkt volgens de vijf V's aan de gemeenschappelijke doelen van de Vrolijkheid. De kinderen en jongeren zijn de belangrijkste motivatie voor mensen om vrije tijd in de Vrolijkheid te investeren. Bovendien bouwen bewoners en oud-bewoners die als vrijwilliger actief zijn via de Vrolijkheid een sociaal en professioneel netwerk op in Nederland.

Wat is de rol van de vrijwilliger?

Vrijwilligers zetten zich binnen het Vrolijke team op veel verschillende manieren in. Afhankelijk van de wensen en talenten van vrijwilligers, kunnen zij workshops ondersteunen, administratief werk doen, de Vrolijke ruimte inrichten en onderhouden, aanvragen schrijven of events organiseren. Een lokaal team zoekt soms specifieke vaardigheden en eigenschappen in een vrijwilliger op basis waarvan mensen worden betrokken. Sommige vrijwilligers ontwikkelen zich tot workshopleider of programmacoördinator bij de Vrolijkheid.

Er zijn drie praktische voorwaarden waar iedere vrijwilliger bij de Vrolijkheid aan moet voldoen:

I. De vrijwilliger is bereid om volgens de vijf V's te werken en zich hierin te laten begeleiden en trainen.
II. De vrijwilliger moet een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) aanvragen en zich houden aan het protocol rondom veiligheid en integriteit.
III. De vrijwilliger heeft de intentie om minimaal zes maanden achtereenvolgend betrokken te zijn bij het Vrolijke team.

Het bieden van continuïteit

in het leven van kinderen die vaak moeten verhuizen en afscheid nemen is van groot belang. Te veel wisselingen van vrijwilligers kan schadelijk zijn voor jonge azc-bewoners. Voor het versterken van veerkracht en het bieden van gezonde elementen in de leefomgeving zijn vertrouwde gezichten cruciaal.

Hoe werf je vrijwilligers?

Belangrijk bij het werven, selecteren en begeleiden van vrijwilligers is het vinden van een balans tussen de vaardigheden van de vrijwilliger en dat wat iemand nog kan leren. Mensen blijven gemotiveerd en actief op het moment dat ze de kwaliteiten die ze hebben kunnen aanwenden, maar willen ook geïnspireerd raken en zich uitgedaagd voelen. Op elk azc zijn er bewoners die graag als vrijwilliger aan de slag willen, en hun talenten en kennis voor de Vrolijkheid willen inzetten. Het is belangrijk deze bewoners te vinden en betrekken, serieus te nemen en ervoor te zorgen dat zij als volwaardig lid betrokken worden bij het Vrolijke team. Luister goed naar de wensen van bewoners, probeer ze in te zetten voor taken die zij zelf aandragen en speel in op de aanwezige kennis en vaardigheden. Bewoners mogen geen financiële vergoeding ontvangen. Er zijn wel verschillende manier- en waarop het team extra waardering kan tonen voor de inzet van bewoners bij de Vrolijkheid. Organiseer bijvoorbeeld een of meerdere keren per jaar een team-uitje en nodig hiervoor alle vrijwilligers uit, ook de bewoners in je team.

Stagiaires

zijn een aparte categorie vrijwilligers. Stagiaires van kunstopleidingen kunnen bijvoorbeeld van toegevoegde waarde zijn. Een stage bij de Vrolijkheid duurt minimaal drie maanden. Wanneer je toch een stagiaire aanneemt voor een kortere periode, zorg dan dat er genoeg andere vertrouwde gezichten bij dat project betrokken zijn. Probeer een goede afweging te maken van de tijdsinvestering die in de begeleiding gaat zitten versus wat het oplevert. Sommige studenten gaan na een stage verder als succesvolle workshopleider, in anderen investeer je veel tijd waarna je ze nooit meer terug ziet. Soms kun je dit al ruim van tevoren signaleren. Je mag hier kritische keuzes in maken.

Afspraken maken

Wanneer een vrijwilliger niet goed functioneert of de relatie tussen een vrijwilliger en het team of (andere) bewoners niet goed is en niet verbetert, kan een coördinator beslissen om de samenwerking te beëindigen. De programmacoördinator is eindverantwoordelijk voor het team en de uitvoering van het Vrolijke werk. Juist omdat de Vrolijkheid werkt met een kwetsbare groep, is het van belang te werken met mensen die de vijf V's naleven en hun werk weloverwogen en met respect uitvoeren. Dit werkt twee kanten op, wanneer een programmacoördinator zelf de vijf V's niet naleeft in het eigen team, kan het lastig worden voor een vrijwilliger om dit wel te doen tijdens een activiteit.

Om de vrijwilligers zo goed mogelijk te betrekken en op een positieve manier bij te laten dragen aan het Vrolijke team, is het belangrijk om:

I. Scherp te selecteren op motivatie, ervaring en vaardigheden.
II. Heldere taken en verantwoordelijkheden te omschrijven en af te stemmen.
III. Een proefperiode af te spreken & een evaluatiemoment in te plannen tegen het einde van deze periode.
IV. Een goede werkrelatie te onderhouden door het werk en het functioneren van de vrijwilliger regelmatig te evalueren.

Er zijn veel verschillende redenen waarom mensen vrijwilliger willen worden bij de Vrolijkheid. Informeer altijd naar deze motivatie en stem verwachtingen af. Bespreek de vijf V's en laat iemand een keer meelopen bij een activiteit. Beoordeel op basis van deze indrukken en gesprekken of iemand op zijn of haar plek is bij de Vrolijkheid. Vrijwilligers die bewoner van het azc zijn hebben een streepje voor omdat de ervaring leert dat zij vanzelfsprekend van toegevoegde waarde zijn voor een team. Dit betekent niet dat iedere bewoner van het azc voldoet aan de verwachtingen over wat een 'goede' vrijwilliger is. Werken vanuit diversiteit vraagt om sterke communicatieve vaardigheden en flexibiliteit.

9. Programma

En dan nu even praktisch

Op ieder azc waar de Vrolijkheid actief is, wordt wekelijks een nader te bepalen aantal creatieve activiteiten voor kinderen, jongeren en hun ouders gerealiseerd. Jij gaat dat regelen op jouw azc! Een plan hebben is goed, maar denk vooral niet te lang na voor je begint, de enige garantie die je krijgt is dat alles anders gaat dan je van tevoren had bedacht. Leuk toch?

Wat is de opdracht?

Ieder team dat aan de slag gaat op een azc krijgt vanuit de Vrolijkheid dezelfde opdracht mee: zet op het azc samen met bewoners een duurzaam, kunstzinnig programma neer, met een divers en creatief team, waarbij gewerkt wordt vanuit de vijf V's.

Wat is het stappenplan?

Er zijn zes stappen die iedereen die een Vrolijk programma op een azc wil realiseren zal zetten:

I. Bewoners betrekken
II. Een Vrolijke ruimte regelen
III. Een divers team bouwen
IV. Goed samenwerken met het COA (Centraal Orgaan Asielopvang)
V. Een jaarplan schetsen
VI. Een activiteitenprogramma bouwen

I. Bewoners betrekken

Er zijn verschillende manieren om te beginnen met een project. Een belangrijke tip is om zoveel mogelijk bottom-up te werken. Dat betekent zoiets als: rondhangen en thee drinken met verschillende bewoners van het azc en je laten inspireren door hun verhalen, behoeften, suggesties en natuurlijk door de veerkracht van de kinderen en jongeren die je onvermijdelijk tegenkomt. Het tegenovergestelde van bottom-up werken is top-down werken. Een voorbeeld hiervan is een kant en klaar project invliegen zonder eerst bij potentiële deelnemers de interesses en motivatie na te gaan. De kans dat niemand op dit project zit te wachten is aanwezig. Dit betekent overigens niet dat een extern project invliegen nooit werkt. Er zijn goede voorbeelden van kant en klare projecten die juist een hele mooie manier zijn om op een azc een stevig begin te maken of voorbeeld te stellen. Het is vooral belangrijk om ook bij een dergelijk project van tevoren bewoners te betrekken, elkaar te leren kennen en te bouwen aan vertrouwen.

Thee drinken

Het zal niet de eerste keer zijn dat iemand een workshop heeft voorbereid, de limonade en stoelen heeft klaar gezet, maar niemand die had gezegd aanwezig te zijn komt opdagen. Misschien hebben kinderen, jongeren of ouders niet goed begrepen wat de bedoeling was en uit beleefdheid gezegd er te zullen zijn. En daar zit je dan, met je koekjes en workshop. Had je nu om te beginnen maar wat meer thee gedronken.

II. Regel een Vrolijke ruimte op het azc

Een Vrolijk programma kan pas plaatsvinden als er een mooie, Vrolijke en veilige ruimte beschikbaar is. De Vrolijke ruimte is een plek waar iedereen zich thuis kan voelen. Bij het creëren van deze inclusieve plek, een plek waar mensen met verschillende achtergronden herkenning vinden en geïnspireerd raken, is het belangrijk oog te hebben voor diversiteit en kleine details.

De beschikbare ruimtes

in azc's zijn vaak strak, kaal en onpersoonlijk. Deze inrichting maakt het vrij eenvoudig om met kleine middelen een persoonlijke sfeer te creëren. Dit kan al met iets kleins zoals een bijzonder meubelstuk of een mooie wandversiering. Door de vele verhuizingen is het voor de kinderen moeilijk een plek te vinden waar ze zich veilig en thuis kunnen voelen. Een manier om kinderen zich veilig te laten voelen in de Vrolijke ruimte is het aanbrengen van persoonlijke elementen. Dit kan een eigen laatje in de grote bibliotheek-kast zijn, een naamkaartje of een 'vergeet mij niet' bord waar de kinderen foto's kunnen ophangen van kinderen, vriendjes en vriendinnetjes, die verhuisd zijn.

Niet alleen kinderen

willen zich veilig voelen in de Vrolijke ruimte, ook ouders en jongeren willen zich op hun gemak voelen. Zorg ervoor dat de ruimte schoon is en fris ruikt. Denk ook aan een prettige en aandachtige ontvangst, wanneer bewoners de ruimte binnenkomen. Zo voelen mensen zich welkom als ze de ruimte betreden. Pas de ruimte aan op de specifieke leeftijdscategorie waarmee gewerkt wordt: een schone en veilige hoek voor de allerkleinsten, een box voor baby's, een mooi bosje bloemen op tafel voor de ouders en een stoere foto-wand voor jongeren. Speel met de inrichting van de ruimte zodat meerdere groepen bewoners van de ruimte gebruik kunnen maken.

Zorg bij het aankleden van de ruimte

voor herkenbare kleuren, materialen en patronen. Gebruik materialen van over de hele wereld. Bied boeken aan in verschillende talen. Als je afbeeldingen van mensen ophangt of laat zien, toon niet enkel plaatjes van blonde kinderen met blauwe ogen. Wees op je hoede voor generalisaties en stereotyperingen. Maak geen overhaaste aannames: 'Jij komt uit Iran, dus jij bent vast moslim. Jij bent Somaliër, dan draagt je moeder vast deze kleren.' Oprechte interesse en overhaaste aannames liggen dicht bij elkaar: vul niet teveel voor de ander in wat hij of zij wil en wie hij of zij is. Zorg ervoor dat de kinderen en jongeren iets te kiezen hebben, maak ruimte voor iedereen.

Zorg voor een veilige ruimte

Verzeker je ervan dat de ruimte veilig is. Als iets kapot is (stopcontacten, gebroken glas, e.d.) en onveilige situaties kunnen ontstaan, meld dit bij het COA. Bewaar gereedschap in een afsluitbare kast. Als er met een zaag, boormachines of soldeerbouten gewerkt wordt zorg dan voor goede stevige werktafels. Een houten werkbank met bankschroef is voor een stoere Vrolijke ruimte een waardevolle aanschaf, evenals een aantal mooie muziekinstrumenten. Wees zuinig op de materialen, maar niet te zuinig. Niemand wil gitaarles op een kapotte gitaar, maar het is jammer als kinderen aantrekkelijke materialen zien staan die ze niet mogen aanraken of uitproberen. Houd een vrolijk oogje in het zeil terwijl de kinderen op ontdekkingsreis gaan.

III. Bouw een divers team

Naast bewoners van het azc betrek je ook vrijwilligers en kunstenaars uit de omgeving van het azc. Maak samen met de andere programmacoördinator een kritische selectie van wie je wel en niet bij je team betrekt. Kijk naar cv's en voer gesprekken over de vijf V's. Probeer aan te voelen of mensen de juiste verwachtingen hebben en echt warmlopen voor de Vrolijkheid en het betrekken van bewoners, of toch een andere agenda hebben. Soms kun je dit pas goed zien tijdens een activiteit dus vraag vrijwilligers, stagiaires en workshopleiders altijd om vrijwillig een dag op proef mee te lopen op het azc. Voor kunstenaars geldt dat ze een grote mate van zelfstandigheid moeten bezitten. Zo voorkom je dat je zelf bij alle workshops aanwezig moet zijn. Kies voor mensen die zich voor een langere periode verbinden zodat je team continuïteit kan bieden. Zorg dat het bruist op je azc en dat iedereen in je team zich betrokken en gezien voelt!

Op ieder azc

werken twee programmacoördinatoren voor de Vrolijkheid. De programmacoördinatoren zijn eindverantwoordelijk voor alles wat er onder de vlag van de Vrolijkheid op een azc gebeurt. Ook als zij zelf niet aanwezig zijn bij een activiteit. Er wordt altijd geprobeerd om twee programmacoördinatoren naast elkaar te plaatsen die aanvullende kwaliteiten hebben. Dit zorgt voor mooie, verrijkende combinaties, maar deze verschillen kunnen soms ook voor wrijving en onbegrip zorgen. Soms zijn er simpele oplossingen mogelijk voor ogenschijnlijk complexe problemen. Verdeel de taken onderling en maak heldere afspraken met elkaar. Er zijn altijd populaire en minder populaire taken. Verdeel dus de lusten, maar ook de lasten. Het werkt demotiverend als een van de programmacoördinatoren altijd de administratie doet en om die reden geen tijd meer heeft om op het azc te zijn en inspirerende ideeën uit te werken. Terwijl de ander misschien best wil helpen. Houd jezelf en elkaar tevreden door open en positief te communiceren over de taakverdeling en verwachtingen, voordat er een frustratie is opgebouwd. Als je vindt dat je te veel vrije tijd besteedt aan je bezigheden voor de Vrolijkheid, evalueer dan waar je deze tijd aan besteedt. Misschien kun je meer aan anderen overlaten of misschien is het programma op jouw azc te groot. Als je vragen hebt over dit soort uitdagingen kun je altijd contact opnemen met de landelijk coördinator. Houd jezelf gemotiveerd en tevreden, dat is vrolijker voor iedereen!

Ga actief op zoek

naar die ‘gekke’ kunstenaar met dat mooie idee, ook buiten het azc. Eerder werd aangegeven dat thee drinken een belangrijke fase van een project is en in het verlengde hiervan ligt het samenwerken met bewoners. Dit betekent niet dat een geïnspireerde kunstenaar met een idee van buiten het azc geen succesvol project kan realiseren. Veel succesvolle projecten zijn een combinatie van een goed ontwikkeld gevoel voor wat jonge azc-bewoners aanspreekt en een geïnspireerd idee van een kunstenaar. Belangrijk hierbij is vooral dat degene met het idee open staat voor aanpassingen van het idee en niet te veel denkt vanuit de kunstenaarspraktijk. De context van het centrum is van wezenlijk belang voor het opzetten en slagen van een project. Laat de kunstenaar een aantal keer meedoen met lopende activiteiten om ervoor te zorgen dat deze het centrum, de bewoners en het team leert kennen. Zo kan ruimte ontstaan voor het eigenaarschap van bewoners terwijl ook de kunstenaar intensief betrokken is. De truc is om iedereen eigenaar te laten zijn van een creatief proces, binnen bepaalde kaders. Een soort gestructureerde improvisatie, met een helder begin en einde, waarbinnen de vijf V’s altijd worden gewaarborgd.

IV. Werk goed samen met het COA

Als Vrolijkheid zijn wij te gast op het azc. Om deze reden is het belangrijk om een gezonde werkrelatie op te bouwen met de medewerkers van het COA op je azc. Samen bereiken we tenslotte meer. De landelijk coördinator maakt de eerste afspraak bij een nieuwe locatie. De programmacoördinatoren dienen dit contact verder te onderhouden. Als programmacoördinator ben je verantwoordelijk voor het wekelijkse contact met de locatiemanager of toegewezen contactpersoon van het COA. Omdat de Vrolijkheid een neutrale positie heeft met betrekking tot de asielprocedure van bewoners, is het belangrijk om binnen de Vrolijke activiteiten beide organisaties gescheiden te houden. Een goede manier om dit te doen is het dragen van de Vrolijke T-shirts.

Naast de landelijke afspraken

die de Vrolijkheid maakt met het COA, dienen de programmacoördinatoren ook met de locatiemanager van het COA af te stemmen over een aantal zaken zoals:

1. Een eigen Vrolijke ruimte

Het is natuurlijk belangrijk om een eigen ruimte ter beschikking te hebben. Helaas is niet overal waar de Vrolijkheid werkt een ruimte beschikbaar die alleen door de Vrolijkheid gebruikt wordt. In een ruimte die gedeeld wordt met een andere partij, is het belangrijk dat het voor bewoners duidelijk is wanneer de Vrolijkheid aanwezig is en dat materialen kunnen worden opgeslagen. Denk bijvoorbeeld ook aan mobiele inrichting en aankleding van de ruimte.

2. Het Lokaal Convenant en de jaarlijkse financiële bijdrage

Aan het begin van het jaar laten programmacoördinatoren aan het COA weten wat de globale plannen zijn voor het jaar. Dit is tevens een mooi moment om de toekenning van een financiële bijdrage te bespreken zoals opgesteld in het lokaal convenant. De richtlijn van deze bijdrage is €5000.

3. De kwartaalrapportages

Ieder kwartaal schrijven de programmacoördinatoren een kwartaalrapportage waarin beknopt wordt beschreven wat de activiteiten, aantallen en behaalde doelen waren van het afgelopen kwartaal en de verwachtingen voor het volgende. Ieder kwartaal vraagt de programmacoördinator de locatiemanagers de kwartaalrapportages in te zien en ondertekenen.

4. Speciale evenementen

Indien er sprake is van een afwijkend programma of een groot evenement, dient er altijd ruim van tevoren goed met COA afgestemd te worden.

5. Toestemming foto-, video-opnames en nieuwe media projecten

Het maken van foto’s, video’s en nieuwe media projecten is belangrijk. Zo kunnen we partners van buiten het azc, sponsoren bijvoorbeeld, inspireren tot meedoen én verantwoording afleggen over onze activiteiten. Het hoort bij het inhoudelijke

programma van de Vrolijkheid, maar dient wel goed afgestemd te worden met het COA. Er moet toestemming gevraagd worden aan het COA om te mogen filmen, zeker met minderjarigen. Ook foto's mogen alleen naar buiten met schriftelijke toestemming van de (ouders van de) kinderen. Er zijn hiervoor speciale toestemmingsformulieren beschikbaar.

Neem geen onnodig risico

Indien er onduidelijkheden zijn, afspraken niet goed lopen of er in het ergste geval een conflict ontstaat, dan is het belangrijk om zo snel mogelijk de landelijk coördinator van de Vrolijkheid in te schakelen.

V. Schets een jaarplan

Voordat een team op een centrum aan de slag gaat, maken de programmacoördinatoren een globaal jaarplan. Het jaarplan bevat informatie over de volgende onderwerpen:

- Programma (jaarplanning): bijvoorbeeld 1 januari t/m 31 december exclusief vakantie.
- Activiteiten: beschrijving wekelijkse activiteiten, zoals het kinderatelier.
- Projecten (lopend en in de planning): ouder-kind- of jongeren-project. Ook vermelden indien er alleen nog plannen zijn.
- Beeldmateriaal: foto's ter illustratie van je plan zeggen soms meer dan duizend woorden en zorgen ervoor dat je niet alles hoeft uit te schrijven.
- Begroting: een grove begroting mag.

Het jaarplan dient aan het begin van het jaar ingeleverd te worden bij de landelijk coördinator van de Vrolijkheid en bij de locatiemanager van het COA, met een verzoek om de jaarlijkse financiële toekenning zoals afgesproken in het convenant. Het jaarplan is een indicatie van wat je ongeveer wil doen in een jaar, maar het is nog geen uitgewerkt programma.

VI. Bouw een Vrolijk programma

Gedurende het jaar vul je het globale jaarplan in met concrete activiteiten. Dit resulteert in het Vrolijke programma. Wekelijks aanwezig zijn en kunstzinnige activiteiten aanbieden is de basis van de Vrolijkheid. Naast een wekelijks vast programma, zet het Vrolijke team verschillende projecten op die gericht zijn op bewoners van verschillende leeftijden. Gemiddeld biedt de Vrolijkheid twee tot drie dagen in de week activiteiten aan. Een Vrolijk programma op een azc bestaat uit een combinatie van vaste activiteiten, zoals wekelijkse workshops en tenminste drie projecten voor drie verschillende leeftijdscategorieën per jaar

NEST-centra

vormen een bijzondere categorie bij de Vrolijkheid. Op deze azc's wordt vijf dagen per week een programma aangeboden. De Vrolijke huiskamer vormt het hart van het NEST-project. Het is een huiselijke, kunstzinnige ruimte waar kinderen van het azc vijf dagen per week na school terecht kunnen. Hier ontstaan verschillende activiteiten in samenspraak met de kinderen. In de huiskamer is zowel ruimte voor ontspanning als voor creatieve inspanning. Kinderen komen hier om vrij te spelen, huiswerk te maken, een boek te lezen of mee te werken aan een bijzonder kunstproject.

Voorbeeld programma

ACTIVITEIT / PROJECT	WANNEER
Metal band 'AZC FROM HELL' leeftijd 18-25 jaar @ atelier	**Dinsdagavond** 20:00
Open Atelier leeftijd 8-11 jaar @ atelier	**Woensdagmiddag** 14:00 - 15:00
Open Atelier leeftijd 12-13 jaar @ atelier	**Woensdagmiddag** 16:00 - 17:00
Dierenrijk Timmeren Gezinnen met kids 5-7 jaar @ atelier	**Vrijdagmiddag** 15:00 - 17:00
Moderne dans (14-16 jaar) @ sporthal	**Vrijdagmiddag** 16:00 - 17:00

De Vrolijkheid kent twee soorten activiteiten

I. Doorlopende wekelijkse workshops (vanuit het Vrolijke atelier)
II. Incidentele projecten (een reeks workshops met een eindpresentatie)

Voor het bouwen van een Vrolijk programma is het van belang te weten hoeveel kinderen er op het centrum wonen. Een lijst van bewoners en hun leeftijden ontvang je van het COA of is op te vragen bij het COA. De lijst van het COA vermeldt de aantallen kinderen, de leeftijden en vaak ook de nummers van de appartementen. Zo kun je langs de deuren gaan om kinderen, jongeren en hun ouders te ontmoeten. Bouw niet alleen aan het programma, maar ook aan je team. Leer mensen kennen en ga op zoek naar goede kunstenaars en vrijwilligers.

Houd het programma in het eerste jaar klein

Begin met een 'Vrolijk atelier', en start met drie projecten in drie leeftijdscategorieën:

I. een ouder-kind-project
II. een jongeren-project
III. een project voor kinderen (kies een leeftijdscategorie)

Sluit ieder kwartaal af met een presentatie op het azc.

Vrolijk atelier?

Een startend team op een azc begint met een zogenaamd 'Vrolijk atelier'. Het Vrolijke atelier is een kunstzinnige inloop in de Vrolijke ruimte. Vanuit het atelier wordt gewerkt vanuit de belevingswereld van jonge bewoners. Een van de belangrijkste aspecten van het Vrolijke atelier is de ruimte die de kinderen krijgen om te onderzoeken, te experimenteren en te spelen met verschillende kunstdisciplines. Het atelier is geschikt voor beeldende kunst, maar er kan ook gemusiceerd worden, gewerkt aan een stop-motion film, een digitaal schilderij, het schrijven van raps. Fantaseer er maar op los! Het Vrolijke team heeft de opdracht om goed te kijken, luisteren en de individuele kinderen en jongeren aandacht te geven. In het Vrolijke atelier krijgen kinderen en jongeren de ruimte, is de sfeer speels en niet schools. Kijk mee en inspireer, maar probeer niet te veel te corrigeren.

Het Vrolijke atelier is een ideale plek om jonge bewoners kennis te laten maken met de Vrolijkheid, het Vrolijke team en haar activiteiten. En andersom stelt het Vrolijke atelier het Vrolijke team in staat ouders en andere bewoners te leren kennen. Als gestart wordt met een activiteit, wordt ook contact gemaakt met ouders, broers en zussen die de kinderen brengen of halen.

Het atelier staat onder leiding van een kunstenaar dus het opstarten van het atelier begint met het betrekken van een geschikte kunstenaar. De kunstenaar bedenkt een mooi overkoepelend thema dat de rode draad vormt voor een projectplan dat aansluit bij zijn of haar kunstdiscipline. Het projectplan behelst een reeks workshops van vier tot zes middagen voor twee leeftijdscategorieën. Het is belangrijk dat de activiteiten aansluiten op de behoeftes van de deelnemers. Dit betekent dat de kunstenaar niet precies hetzelfde plan voor verschillende leeftijden kan uitvoeren. De reeks wordt afgesloten met een korte presentatie voor de ouders van de kinderen en andere bewoners.

Leeftijdsgroepen?

Bij de Vrolijkheid werken we met zes verschillende leeftijdsgroepen. Deze zijn gebaseerd op de ontwikkelingsfasen van kinderen en jaren ervaring van de organisatie. Als je een reden hebt om hiervan af te wijken is dit natuurlijk mogelijk. Zorg ervoor dat kinderen en jongeren op hun eigen niveau kunnen werken. De basisindeling is als volgt:

- Baby's en peuters 0-4 jaar: De Vrolijkheid werkt met baby's en peuters alleen binnen ouder-kind-projecten, met een project zoals Muziek op Schoot. Bij activiteiten voor ouder(s) zijn kinderen van verschillende leeftijden welkom. Als er hele jonge kinderen bij zijn, maak dan een apart hoekje voor kleintjes met een oppas zodat de ouders hun hoofd en handen vrij hebben.
- Kinderen delen we in drie leeftijdscategorieën in:
  5-7 jaar / 8-11 jaar / 12-13 jaar
- Jongeren verdelen we meest in twee categorieën: 14-16 jaar / 17-25 jaar

Jongeren op een azc zijn een bijzondere doelgroep waar veel aandacht aan wordt besteed. Jongeren boven de 18 verdienen extra aandacht omdat ze meestal niet schoolgaand zijn.

Werken in groepen

Om de veiligheid bij de activiteiten te waarborgen, wordt bij de Vrolijkheid met kleine groepen gewerkt. Dit betekent maximaal vijf kinderen per begeleider met een richtlijn van ongeveer vijftien deelnemers per workshop. Ook stelt het werken met kleine groepen de kunstenaars en workshopleiders in staat ieder kind te zien en aandacht te geven, waardoor de verhalen van de kinderen voldoende ruimte krijgen. Als er meer kinderen bij een activiteit aanwezig zijn, is het belangrijk om toch een maximum te hanteren: liever vijf kinderen een bijzonder moment bieden dan dertig kinderen 'iets te doen' te geven. Als bepaalde workshops populair zijn, kunnen er meer vrijwilligers worden ingezet om aan de vraag te voldoen. Het uitgangspunt is dat iedereen persoonlijke aandacht verdient. Dat is iets anders dan het bezig houden van zoveel mogelijk kinderen.

Werken met individuele kinderen

Bij de Vrolijkheid geldt de regel dat er niet een op een in een afgesloten ruimte met een kind mag worden gewerkt. Dit is een extra voorzorgsmaatregel voor extra veiligheid. Een vrijwilliger of stagiair mag dus niet alleen zijn of werken met een kind zonder tenminste een extra paar volwassen ogen en oren in de ruimte. In sommige gevallen is het van belang dat kinderen een op een iets kunnen delen, zeker wanneer dit een privacy gevoelig onderwerp betreft. Programmacoördinatoren mogen om deze reden wel een op een werken met een kind in een aparte ruimte. Op NEST-centra zal dit vaker voorkomen dan op andere azc's.

Projectplan?

Een Vrolijk programma bestaat uit verschillende projecten. Een project bestaat meestal uit een workshopreeks die afgesloten wordt met een presentatie. Een project begint met een aantal elementen die samenkomen. Allereerst een mooi en Vrolijk idee. Dit kan een idee zijn van een bewoner, een vrijwilliger of een betrokken kunstenaar. Het is de verantwoordelijkheid van het Vrolijke team om aandacht te hebben voor de wensen van bewoners met betrekking tot activiteiten en projecten. Als er een mooi idee is en voldoende draagvlak, is het belangrijk om dit idee inhoudelijk en organisatorisch uit te werken. Dit betekent dat het idee zo concreet mogelijk op wordt geschreven of gevisualiseerd in de vorm van een projectplan. Een projectplan hoeft niet uitgebreid te zijn, een of twee pagina's is voldoende.

Wat staat er in een projectplan?

- Wat gaan jullie doen?
- Wat is het doel/resultaat?
- Voor wie is het bedoeld?
- Hoe past het plan bij de Vrolijkheid en de vijf V's?
- Planning
- Begroting
- Taakverdeling
- Communicatieplan/PR
- Evaluatie

Als het projectplan uitgewerkt, aangepast, gefinancierd en goedgekeurd is door het landelijke team kun je van start gaan.

In het tweede jaar

kun je gaan werken aan het ontwikkelen van activiteiten en projecten voor alle leeftijdscategorieën. Als jij en het team het centrum al wat beter kennen, zal er ook ruimte gaan ontstaan voor korte, spontane kunstinterventies. Kunstinterventies kunnen een welkome aanvulling zijn op het Vrolijke programma. Een kunstinterventie op een azc kan van alles zijn: een onverwachtse muziekoptocht, een theekar vol verhalen, een pop-up museum en fantaseer maar door. Meestal vindt het plaats in de openbare ruimte van het azc, is het een uitnodigende en interactieve gebeurtenis en prikkelt het de verbeeldingskracht. Een kunstinterventie maakt de Vrolijkheid op een andere manier zichtbaar en kan een manier zijn om talenten zichtbaar te maken en bewoners te ontmoeten die nog niet bij de Vrolijkheid betrokken zijn.

Financiering en fondsenwerving

voor Vrolijke projecten wordt voor een groot deel gerealiseerd door het landelijke team van de Vrolijkheid. Dit resulteert in een basisbudget voor ieder azc waar de Vrolijkheid actief is, aangevuld door de eerder genoemde bijdrage van het COA. Hoe het budget voor het programma op een azc is opgebouwd wordt inzichtelijk gemaakt in de jaarbegroting van jouw azc. Deze wordt gemaakt door het landelijke team en aan jou ter beschikking gesteld. Meestal zal deze begroting opgedeeld zijn in verschillende bedragen die gereserveerd zijn voor het Vrolijke atelier, een jongeren-project, een ouder-kind-project en een muziekproject. Er kan overlap zijn tussen projecten, er kan bijvoorbeeld een jongeren-project met muziek zijn.

Waaraan dit basisbudget precies uit wordt gegeven is de verantwoordelijkheid van de programmacoördinator, evenals het monitoren van dit budget, het voorkomen van over- of onderbesteding en het maken van contracten voor teamleden.

Daarnaast word je aangemoedigd om lokaal extra financiering voor deze of andere projecten te werven. Hoe meer financiering wordt binnen gehaald, hoe meer projecten je kunt organiseren op jouw azc. Als je een plan hebt voor lokale fondsenwerving, leg dit dan voor advies en ondersteuning altijd voor aan de landelijke fondsenwerver. Aanvragen worden ook ingediend via het landelijke team. Soms betekent een succesvolle werving dat het programma groeit. In dat geval bestaat de kans dat de programmacoördinator te veel vrije tijd gaat besteden aan de Vrolijkheid. Probeer te zorgen voor een goede taakverdeling en workshopleiders en vrijwilligers in je team die zelfstandig kunnen werken. Programmacoördinatoren hebben in principe allemaal hetzelfde aantal contracturen en dezelfde vergoeding. Er zijn uitzonderingen mogelijk wanneer programmacoördinatoren zeer succesvol zijn in het werven van fondsen of zelf veel workshops geven. Dit soort uitzonderingen worden altijd vooraf overlegd met de landelijk coördinator.

Voorbeeldprojecten

zijn projectplannen die beschikbaar worden gemaakt voor het hele Vrolijke netwerk. Iedereen in het Vrolijke netwerk mag beschrijvingen van succesvolle projecten indienen voor de landelijke website met een uitgewerkt projectplan. Op basis van de vijf V's, heeft de Vrolijkheid sinds de oprichting van de organisatie een aantal van dit soort voorbeeldprojecten ontwikkeld. Deze projecten zijn meerdere keren uitgevoerd op verschillende azc's, gericht op specifieke leeftijdsgroepen en ontwikkeld vanuit uiteenlopende kunstdisciplines. Er kunnen heel veel verschillende projecten zijn die allemaal op een andere manier succesvol zijn. Omdat er bijvoorbeeld veel kinderen bij betrokken waren, of omdat er juist werd geïnvesteerd in een aantal individuele talenten. Omdat het resultaat zo adembenemend mooi was dat het in een professionele kunstgalerie kwam te hangen, of omdat het proces zo waardevol was dat jongeren het er jaren later nog steeds over hebben. De Vrolijkheid vindt het belangrijk om succeservaringen met elkaar te delen. Het herhalen van succesvolle projecten of elementen wordt aangemoedigd. Natuurlijk geeft iedereen zijn of haar eigen draai aan deze herhaalbare projecten. Voorbeeldprojecten zijn op te vragen bij het landelijke team en te vinden op de website van de Vrolijkheid.

10. Landelijke onder-steuning

In Amsterdam

werkt het landelijke team van de Vrolijkheid aan de ondersteuning en het mede mogelijk maken van alle Vrolijke programma's. Het landelijke kantoor is tijdens kantooruren bereikbaar op telefoonnummer: 020-6273287.

Er is een landelijke website waar veel informatie over de organisatie op te vinden is: www.vrolijkheid.nl.

Externe contacten en vragen kun je altijd doorverwijzen naar het algemene e-mail adres, telefoonnummer en de website van de Vrolijkheid. De officemanager zorgt ervoor dat vragen beantwoord worden en doorgestuurd naar de juiste persoon in het team.

Algemeen e-mailadres & Officemanagement:
info@vrolijkheid.nl

Het landelijke team werkt samen met de programmacoördinatoren en is er voor advies, inspiratie, ondersteuning en ook als je gewoon even iets kwijt wil. Het landelijke team is opgedeeld in drie verschillende teams: Coördinatie & Inhoud, Communicatie & Fondsenwerving, Zakelijke Leiding & Administratie. De directeur stuurt deze teams aan.

Team Coördinatie & Inhoud

In dit team bevinden zich de landelijk coördinator, de projectleiders die zich bezig houden met het borgen van de kwaliteit van de verschillende Vrolijke programma's en de Vrolijke Academie.

Het team C&I faciliteert, ondersteunt en evalueert het werk van de programmacoördinatoren. Er worden doorlopend evaluatiegesprekken gevoerd op basis waarvan wordt besproken of je op je plek bent bij de Vrolijkheid. Er wordt altijd gecommuniceerd over positieve en negatieve signalen en er is ruimte voor ontwikkeling en verbetering. De landelijk coördinator is een van de belangrijkste aanspreekpunten voor programmacoördinatoren.

Landelijke coördinatie:
coordinatie@vrolijkheid.nl

Muziekprojecten

Muziek is een belangrijke kunstdiscipline bij de Vrolijkheid. Op alle azc's waar wij werken wordt gemusiceerd. Heb je een idee of vraag over muziek op jouw azc, benader dan de landelijk coördinator van de muziekprojecten.
muziek@vrolijkheid.nl

Jongeren-projecten

Op ieder azc waar de Vrolijkheid actief is wordt een project met jongeren uitgevoerd. Heb je een vraag over het werken met jongeren of een idee voor een jongeren-project, laat dit dan weten aan de landelijk coördinator jongeren-projecten.
jongeren@vrolijkheid.nl

Ouder-Kind-projecten

Ouder-Kind-projecten zijn onderdeel van ieder Vrolijk programma. Heb je een vraag over het werken met ouders en kinderen, ben je op zoek naar een mooi voorbeeldproject of heb je zelf een idee voor een ouder-kind-project? Neem contact op met de landelijk coördinator ouder-kind-projecten.
ouder-kind@vrolijkheid.nl

NEST

NEST is een bijzonder programma bij de Vrolijkheid waarbij op zogenaamde NEST-centra een intensief naschools programma voor kinderen wordt gerealiseerd. Met NEST gerelateerde vragen kun je terecht bij de NEST- coördinator.
nest@vrolijkheid.nl

De Vrolijke Academie

De Vrolijkheid is een organisatie waar veel ruimte wordt gemaakt voor leren, ontwikkelen, elkaar inspireren en het delen van kennis en ervaringen.
Alle medewerkers van de Vrolijkheid krijgen een training in onze kernwaarden, de 5 V's. Op basis van behoeftes wordt bovendien een doorlopend programma van trainingen aangeboden voor programmacoördinatoren, vrijwilligers en workshopleiders.
Dit trainingsprogramma, ofwel de Vrolijke Academie, is van en voor iedereen die actief is in het Vrolijke netwerk. Het idee achter de Vrolijke Academie is een train-de-trainer model. Dit betekent dat een deel van de trainingen speciaal gericht is op programmacoördinatoren zodat jij de vrijwilligers, workshopleiders en stagiaires in de Vrolijke, lokale teams nog beter kan begeleiden. Trainingen die op dit moment worden aangeboden:

De vijf V's
De vijf V's de eerste en belangrijkste training voor iedereen die bij de Vrolijkheid op een azc aan de slag wil. Zorg dat iedereen in je team deze training heeft gevolgd.

Diversiteitstraining
Training voor programmacoördinatoren over wat je wil weten over diversiteit op een azc, het betrekken van bewoners, het begeleiden van vrijwilligers en workshopleiders en dilemma's die je tegen kunt komen bij het werken in inclusieve teams.

Mentale Weerbaarheid
Training voor het hele team waarin ruimte is voor het bespreken van de weerbarstige en soms mentaal zware werkomgeving van het azc en hoe je elkaar hierbij kunt ondersteunen.

Intervisie
Ieder kwartaal komen programmacoördinatoren van verschillende azc's bij elkaar om zelfgekozen onderwerpen te bespreken en dilemma's op te lossen volgens de intervisie-methode.

Inspiratiedagen
Ieder jaar worden twee landelijke inspiratiedagen georganiseerd waar je teams van andere azc's kunt ontmoeten en waar inspirerende momenten en projecten worden gedeeld.

Kinderen
Werken met kinderen volgens de vijf V's vanuit het gedachtengoed van Janus Korczak.

Ouder-Kind-training
Samenwerken met ouders en kinderen op het azc.

Jongerentraining
Kunstprojecten opzetten samen met jongeren.

Muziektraining
Muziek maken met bewoners op het azc.

Naast deze vaste trainingen wordt binnen de Vrolijke Academie een keuzeprogramma ontwikkeld. Het keuzeprogramma staat niet vast en het aanbod van trainingen zal variëren op basis van de behoefte van mensen in de Vrolijke teams.

Voorbeelden van trainingen die kunnen worden aangeboden zijn Training lokale fondsenwerving, Pitch de Vrolijkheid, Non-Verbale Communicatie, Geweldloze Communicatie, Vrolijke Administratie, Vrolijk Atelier, Leiderschapstraining, Werken met Vrijwilligers, Storytelling, Fotografie en nog veel meer.

De Vrolijke Academie is van iedereen in het netwerk. Programmacoördinatoren worden aangemoedigd om niet alleen trainingen te volgen, maar deze ook mede te ontwikkelen en geven. Wil je een training volgen, geven of heb je een idee? Benader dan de projectleider van de Vrolijke Academie. Je idee of bijdrage is van harte welkom.
academie@vrolijkheid.nl

Team Communicatie & Fondsenwerving

Dit team richt zich op het vergroten van de naamsbekendheid van de Vrolijkheid en fondsenwerving voor de hele organisatie. Tevens ondersteunt dit team je bij het werven van lokale publiciteit en financiering van projecten.

Communicatie
De landelijke communicatiemedewerker is benaderbaar met vragen over onder meer persberichten, flyers, logo's, toestemmingsformulieren en andere aan communicatie verwante onderwerpen. Er is veel ruimte voor initiatief en creativiteit, binnen de communicatierichtlijnen van de organisatie. Zorg liefst dat de communicatiemedewerker tijdig op de hoogte is van jouw plannen en stuur – in het kader van de landelijke promotie via bijvoorbeeld social media – regelmatig foto's, als bewoners daar toestemming voor hebben gegeven.
communicatie@vrolijkheid.nl

Fondsenwerving
Heb je een projectplan of idee waar je lokale financiering voor wil zoeken? De landelijk fondsenwerver kan je hierbij ondersteunen. Zorg dat de fondsenwerver op de hoogte is van je plannen voordat je een aanvraag doet. Aanvragen indienen loopt altijd via het landelijke kantoor.
fondsenwerving@vrolijkheid.nl

Team Zakelijke Leiding & Administratie

In dit team bevinden zich de zakelijk leider, officemanager(s), administratief medewerkers en boekhouder. Dit team schept de administratieve en zakelijke randvoorwaarden voor de Vrolijkheid. Opdrachtovereenkomsten opstellen, rapporteren aan fondsen, declaratieformulieren invullen, betalingen regelen. vrijwilligerscontracten maken. Wat mag wel en wat mag niet? En hoe doe je dat? Het is niet voor iedereen direct duidelijk hoe dit allemaal werkt bij de Vrolijkheid. In het document Praktische hulp bij Vrolijk papierwerk vind je informatie over contracten, betalingen en meer van zuks. Heb je toch nog vragen? Team Zakelijke Leiding & Administratie is er om je hierbij te ondersteunen.
administratie@vrolijkheid.nl

© Stichting de Vrolijkheid, 2018

Het werk van Stichting de Vrolijkheid is mede mogelijk gemaakt dankzij de geweldige steun van:

Nationale Postcode Loterij

Migratie in beweging
Europese Unie
het fonds voor asiel, migratie en integratie

Kinderpostzegels
voor kinderen door kinderen

Adessium Foundation

De Vrolijkheid beschikt over de volgende keurmerken:

Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

CBF Erkend Goed Doel

Vrolijke Academie

Is mede mogelijk gemaakt door de geweldige steun van:

Oranje Fonds
voor sociale initiatieven

Fonds voor Cultuurparticipatie

icm

Eerste hulp bij Vrolijkheid is ontwikkeld door team Coördinatie & Inhoud als onderdeel van de Vrolijke Academie.

Met bijdragen van
Matea Šafar, Niels de Groot, Senad Alic, Sam Yazdanpanna, Monique Hoving, Carolina Agelink & Mirte Hartland.

Colofon
Tekst: Mirte Hartland.
Eindredactie: Marjolein Marreveld.
Vormgeving: Daniël Maarleveld.
Fotografie: Kim Pattiruhu, Moos Pozzo, Marlies Valkering, Masha Wassink.